

15MIN KONFERENCIJA „Žiniasklaida rytoj“ jau lapkričio 21 d. Susipažinkite su programa!

15MIN > AKTUALU > LIETUVA

Publikuota: 2018 lapkričio 16d. 09:16

Kuo LIFE projektai svarbūs Lietuvos gamtai

LIFE Birds on Electrogrid. M. Karlovo nuotrauka

Birds on Electrogrid

Šaltinis: Partnerio turinys

Paskutinę spalio savaitę Europos Komisija pranešė apie atrinktas 2018 m. LIFE Aplinkos paprogramės koncepcijas. Pagal šiais metais pasikeitusią paraiškų teikimo tvarką, tik atrinktų koncepcijų rengėjai bus pakviesti rengti pilnas paraiškas.

Šiemet buvo pateiktos penkios koncepcijos, kuriose Lietuvos atstovai buvo pagrindiniai pareiškėjai, ir dvi iš jų, abi atstovaujančios gamtos ir biologinės įvairovės prioritetinę sritį, buvo įvertintos labai gerai.

“

Lietuvoje gamtos ir biologinės įvairovės LIFE projektai išlieka populiariausi.

”

Lietuvoje gamtos ir biologinės įvairovės LIFE projektai išlieka populiariausi. Per 26-erius LIFE programos metus gamtiniais projektais Lietuvoje buvo sprendžiamos pačios įvairiausios problemos, tarp jų: saugotos ir atkurtos pelkės, pievų ekosistemos, jūrinės ir pajūrio buveinės, saugoti baliniai vėžliai, baltieji gandrai, mažieji ereliai rėksniai, meldinė nendrinukė, žuvėdros, reti ropliai ir varliagyviai, nuo gamtinę brandą pasiekusių medžių priklausomos rūšys.

Apie šių projektų svarbą byloja ir 2018 m. besibaigiantys du Lietuvos LIFE projektai: „Paukščių apsaugos priemonių įdiegimas Lietuvos aukštos įtampos elektros energijos perdavimo tinkluose“ (*LIFE Birds on Electrogrid*), koordinuojamas Lietuvos ornitologų draugijos (LOD), bei „Hidrologinio režimo atkūrimas Amalvos ir Kamanų aukštapelkėse“ (*WetLife2*), kurį vykdo Gamtos paveldo fondas.

LIFE programos esmė – surasti opias aplinkos problemas ir pasiūlyti galimus sprendimo būdus. Štai *LIFE Birds on Electrogrid* atkreipė dėmesį į laukinių paukščių žūtį dėl elektros oro linijų.

Nors Lietuvoje iki šiol nebuvo atlikta tyrimų apie paukščių žūtis mastus, kad tai aktuali problema, parodė situacija žmonių lankomose ir paukščių gausa išsiskiriančiose vietose (pvz., Nemuno upės ruože Kaune).

„Daugelyje šalių paukščių žūtis dėl susidūrimo su aukštosios įtampos elektros perdavimo laidais yra pripažinta rimta problema, – teigia LIFE projekto asistentas LOD direktorius Liutauras Raudonikis, – siekiama kuo daugiau laidų tiesti po žeme. Kur tokios galimybės nėra, taikomos įvairios žymėjimo priemonės“.

Laidų matomumas paukščių susidūrimą su elektros laidais sumažina 60–90 proc.

Nuo 2014 m. projekto metu daugiau nei 80 km ilgio atkarpose įdiegtos pavojų mažinančios priemonės: pakabinti 6258 spiralės formos bei 2780 pakabuko tipo žymekliai, izoliatoriai. Laidų matomumas paukščių susidūrimą su elektros laidais sumažina 60–90 proc.

„Taip galima išgelbėti tūkstančių paukščių gyvybes,“ – priduria L.Raudonikis. Tuo metu ant daugiau nei 2500 atramų įrengtos specialios šakučių bei lėkštučių tipo apsaugos priemonės neleidžia stambiems paukščiams nutūpti pavojingiausiose aukštos įtampos elektros linijų vietose, taip apsaugant sparnuočius nuo žūtis dėl trumpo jungimo.

Ypač sėkmingas buvo daugiau nei 500 dirbtinų lizdaviečių – specialių inkilų pelėsakaliams, iškėlimas ant aukštos įtampos atramų. Juose įsikūrė daugiau nei šimtas šių nykstančių sakaliukų porų (tai sudaro beveik pusę buvusios nacionalinės populiacijos), kurios per kelerius metus sėkmingai išaugino daugiau nei 500 jauniklių.

Pasak Gamtos paveldo fondo projekto *WetLife2* vadovo Argaldo Stoškaus, – „Pelkės yra vienos iš labiausiai visuomenės nuvertintų natūralių ekologinių sistemų“. Jų vaidmuo aplinkos sąlygų stabilumo palaikymui, ypač vandens nuotėkio ir kokybės, anglies apykaitos reguliavimui, smarkiai pranoksta santykinį jų plotą.

Deja, XX a. vid. pelkės, tarp jų dalis Amalvos ir Kamanų, buvo nusausintos ūkinėms reikmėms. Skaidantis nusausintoms durpėms pelkėse anglis CO2 pavidalu patenka į atmosferą ir spartina klimato kaitą. Projekto metu buvo siekiama atkurti tinkamas pelkių hidrologines sąlygas: įrengti slenksčiai ir pylimai vandeniui sulaukyti, bendradarbiaujant su ūkininkais atkurtos pievos, išardytos pelkę sausinusių drenažo sistemos.

Atkurtas hidrologinis režimas turėtų sąlygoti palaipsnių ekosistemų atsikūrimą.

„Atkurtas hidrologinis režimas turėtų sąlygoti palaipsnį ekosistemų atsikūrimą, jei tik klimatinės sąlygos išliks palankios, – teigia A.Stoškus, – du iš keturių projekto metų (2015 ir 2018 m.) pasižymėjo išskirtinėmis ilgalaikėmis sausromis, 2017 m. taip pat smarkiai išsiskyrė savo vandeningumu, kas tik sustiprina nerimą dėl klimato kaitos poveikio natūralioms buveinėms“. Projekto metu taip pat buvo išleistos rekomendacijos, kuriomis remiantis galima išskirti prioritetus ir efektyviau planuoti pelkių apsaugos ir atkūrimo priemones.

Abiejų projektų vykdytojai sutaria apie visuomenės svarbą sprendžiant aplinkos problemas. Lietuvos ornitologų draugija skatino stebėti ir pranešti apie naikinamus gandralizdžius elektros skirstomuosiuose tinkluose, po elektros linijomis žuvusius paukščius ir padėti išaiškinti problematiškiausias vietas, kuriose ir buvo pritaikytos apsaugos priemonės.

Ekonominis vertinimas, atliktas įgyvendinant *WetLife2* projektą, rodo, kad plėtojant nusausintuose durpynuose ūkinę veiklą, ypač intensyvią žemdirbystę, durpių gavybą, nuostoliai, patiriami dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų išsiskyrimo, yra didesni už gaunamą naudą, todėl itin svarbus bendradarbiavimas su vietos ūkininkais.

„Lėšos, skirtos vandens lygio atkūrimui, pačiais konservatyviausiais vertinimais atsipirks per mažiau nei dešimt metų, – teigia A.Stoškus, – todėl būtina persvarstyti teisinį durpynų naudojimo reguliavimą, subsidijų sistemas ir pereiti prie durpynus tausojančio naudojimo, nebesausinant jų“.

LIFE projektų reikalingumas akivaizdus ypač dabar, kai nerimą vis labiau kelia įsibėgėjanti klimato kaita.

Šių gamtinių LIFE projektų reikalingumas akivaizdus ypač dabar, kai nerimą vis labiau kelia įsibėgėjanti klimato kaita ir jos poveikis natūralioms buveinėms bei dėl didėjančio išsivystymo ir technologijų vis dažnėjantys žmonių ir gamtos susidūrimai, neretai besibaigiantys tragiškai.

Daug įdomios informacijos apie LIFE projektų rezultatus bei galimybes finansuoti jūsų inovatyvias aplinkosaugos idėjas rasite puslapyje www.lifeprojektai.lt.

Life

Projektą „LIFE gebėjimų stiprinimas Lietuvoje“ Nr. LIFE14 CAP/LT/000008 finansuoja Europos Sąjungos LIFE programa

Partnerio turinys

Visos teisės saugomos. © 2008 UAB „15min“. Kopijuoti, dauginti bei platinti galima tik gavus raštišką UAB „15min“ sutikimą.